

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Тилчо Колев Иванов, гост-проф. в УНСС,
Икономика и управление на отбраната и сигурността

за придобиване на научната степен „доктор“ по
професионално направление 9. Сигурност и отбрана,

с кандидат Теодора Кирилова Личева.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Представеният за оценка дисертационен труд на тема „Блокчейн сигурност в държавното управление“ изследва приложението на новата технологична възможност за приложение на блокчейн концепция, система и инструментариум за обработка на данни за предоставяне на услуги и водене на регистри в държавното управление на страната. Изследваният проблем има висока актуалност и значимост, както в научен, така и в научно-приложен план. Авторът убедително аргументира своята теза, че приложението на блокчейн инструментариума е в състояние да подобри качеството, ефикасността и ефективността на работата на държавната администрация, както и на надеждността и сигурността на обработваните данни за държавното управление. С това повишава доверието на обществото и гарантира надеждност на информацията и обществена сигурност.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Авторът определя целта на труда, като я свързва с тезата на изследването. Приема, че целта на изследването е доказване на тезата, че „... с въвеждане на блокчейн системата ще се трансформира, модернизира и осъвремени държавното управление, като се повиши доверието на гражданите към него, ще се цифровизират административните услуги и събирането на данни ще бъде на принципа „само веднъж“.

Приемам, че тя може да бъде интерпретирана като изследване, представяне на възможностите и аргументиране на внедряване на подходящи блокчейн методологии при обработка на данни в

държавното управление, Авторът анализира опита на водещи страни в света САЩ, Китай, Южна Корея и други водещи страни от Западна Европа и аргументира необходимостта, възможността и условията за преход от Електронно към Цифрово правителство.

Задачите на изследването по същество се изпълняват от трите глави на изследването: Изясняване на същността и елементите на блокчейн сигурността; Концептуализиране (представяне на основите на теоретична рамка) на връзката между блокчейн управлението и сигурността на държавното управление, както и на условия за прилагането и Предлагане на модел на цифрово управление държавната администрация на базата на блокчейн.

Тези задачи демонстрират натрупани теоретични и приложни знания по изследваната научна област и способност за самостоятелни изследвания от автора на свързаната проблематика.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Приложената методология включва три частни методологии: Разработване и внедряване на трислоен модел за въвеждане на системата на блокчейн в държавното управление; Използване на блокчейн за създаване на умна граница и Използването на блокчейн в правоприлагащите органи. Прилага общонаучните методи на дедукция, общ и сравнителен анализ. Използва системен анализ и метод за изследване на възможностите за внедряване на новите блокчейн технологични решения. Избраната методология и методи съответстват на поставената цел и задачи на дисертационния труд.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка), включително наличие на оригинален принос в науката.

Научните приноси, според автора на труда включват:

- Предложение на съвременни и модерни решения за промяна на администрацията, като част от държавното управление.
- Аргументация на потенциала и приложимостта на блокчейн технологията в различни сектори на държавното управление.

- Определяне на понятието „сигурност на управлението“.

Приемам тези приноси за постигнати с допълнението, че сигурността на управление е дефинирана с основните ползи от прилагането на блокчейн технологията в държавното управление. Считам, също, че тези приноси са доста обобщени и не изчерпват конкретните приносните резултати от труда. Към тях могат да се добавят още:

- Идентификация на проблемите и ограниченията при внедряване на блокчейн технологията в публичната администрация в страната.
- Предложение за преход към цифрово правителствено управление, както и на трудностите при този преход.
- Оценка на очакваните ефекти от приложение на блокчейн технологията за подобряване управлението при преход от електронно правителство към цифрово правителство, както и на.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията,

в които са публикувани.

По тематиката на дисертационния труд авторът е публикувал две монографии - Цифрови трансформации в архивното дело, (2022 г.) и Модерна сигурност в управлението (2023 г.). И двете са издадени от НТС по машиностроене „Индустрия-4.0“. Освен тях, по същата тематика е публикувал девет статии и доклади. Две статии от тях по внедряване на блокчейн технологията са публикувани в сп. „Сигурност и отбрана“, (2022 г. и 2023 г.). Други два доклада са издадени в Сб. доклади от научна конференция „ Актуални проблеми на сигурността“, (2022 г.) на теми „Блокчейн и екосистемата за сигурност“ и „Информационна сигурност в държавната администрация чрез блокчейн“. Още два са публикувани в Сб. доклади от международна научна конференция „ CONFSEC 2022“, (2022 г.) на теми “Information Security in Archival Science” и „Системата на блокчейн – предизвикателство на информационната сигурност“. Още два са публикувани в Сб. доклади от годишната научна конференция на ВТУ „Васил Левски“, (2023 г.) на теми “Сигурност на данните в блокчейн технологията” и „ Цифрова трансформация и сигурност на информацията в държавния и частния сектор“. Един доклад е публикуван в Сб. доклади от международна научна конференция „Права и сигурност“ на НБУ (2023 г.).

Представените публикации гарантират висока публичност на изследванията на автора в страната. Препоръчително е публикуване на резултатите от изследването във вторични международни и реферирани източници.

6. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Нямам данни за цитиране на трудовете от други автори и отзиви в научния печат. Несъмнено е, че поради новостта и значимостта на изследваната проблематика, такива съществуват или ще бъдат направени.

7. Мнения, препоръки и бележки.

Приемам, че предложеният труд съдържа значими идеи и научни и научно-приложни резултати, изясняващи условията, възможностите и условията за внедряване на блокчейн технология в държавното управление на страната. Направеното изследване предлага нови идеи и приноси резултати, реализирането на които може да има значим принос за модернизация на държавната администрация в страната.

Препоръчвам в бъдещата работа по проблема да бъде избегната прекомерната фрагментация на съдържанието.

Полезни биха били също списъци на използваните съкращения, таблици и фигури, както и терминологичен речник за да се облекчи използването на труда.

Важен момент от изследването е изясняване на критериите за оценка на резултатите от процеса на блокчейн цифровизация на държавното управление, както и на свързаната проблематика засягаща гарантиране на правата и свободите на гражданите при неизбежното при това повишаване на степента на държавен контрол на личното им поведение.

Добре е да се избегнат и някои правописни и структурни пропуски (Т. 3.4, Фиг. 39, табл. 4.).

8. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд.

Като цяло научният труд изследва актуална тема и си поставя предизвикваща цел. Използва ясен и логичен стил на изложение, добре обосновани резултати и приноси с изследователска новост. С него авторът показва способност да анализира и предлага идеи

за решения на сложни проблеми на трансформацията на държавното управление в страната. Направените теоретични обобщения и получените приносни резултати съответстват на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и на Правилника за неговото приложение, което ми дава основание да предложа на Уважаемото научно жури на НБУ да даде образователната и научна степен „доктор“ на Теодора Кирилова Личева в област на висше образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1 Национална сигурност.

18 март 2024 г.

Подпис:

/проф. д-р Т. Иванов/